

'Geld, gezondheid en idealen' heet de Volkskrant-column van Marcel van Dam op 14 januari 1999. Van Dam betuigt daarin grote sympathie met het PvdA Kamerlid Oudkerk die een tweedeling in de gezondheidszorg wil voorkomen en zich daarom fel verzet tegen voorstellen als die van de voorzitter van de raad van bestuur van het Academisch Ziekenhuis Groningen om welgestelden tegen betaling met voorrang te behandelen in zijn ziekenhuis. Na zijn eerste motie van bijval betoogt Van Dam (ik simplificeer het een beetje) dat een tweedeling in de gezondheidszorg niettemin niet kan worden gestuit en dat de PvdA zich beter kan beraden op nieuwe vormen en gedachten dan zich te verschansen in een ouderwetse sociaal-democratische solidariteitsideologie.

Bij zulke columns slaat de schrik mij om het hart. Niet vanwege Van Dams kritiek op Oudkerk; Oudkerk kan wel een stootje hebben. Het gaat mij om mevrouw Borst van v w s. We hebben hier te maken met een minister die verschillende malen heeft betoogd dat zij principieel tegen elke vorm van tweedeling in de zorg is, maar die daarbij toch nogal wankelmoedig te werk gaat. Een paar jaar geleden heeft zij publiekelijk overwogen om een voorkeursbehandeling van werknemers toe te staan als middel om de wachtlijsten te verkleinen. Onlangs verklaarde zij opnieuw dat voorrang in de zorg op den duur onvermijdelijk zal zijn. Het laatste waar zij, als sociaal-liberale bewindsvrouw, behoefte aan heeft is dat geestverwante opinieleiders haar gaan verwijten dat zij bezig is met een sociaal-democratisch achterhoedegevecht dat zij gedoemd is te verliezen. Daarom voor de duidelijkheid nog één keer de achtergrond van de positie die Oudkerk en Borst proberen te verdedigen.

Een samenleving mag best kapitalistisch zijn, graag zelfs, maar het is goed als er niettemin 'marktvrije zones' bestaan (dit is een waarheid die zelfs in de vvd wordt erkend, getuige het recente verzet tegen de oprukkende marktwerking aan de universiteiten, verwoord door een aantal intellectuelen in en rond de Teldersstichting). Justitie, politie, onderwijs, gezin en gezondheidszorg zijn zones die niet 'vermarkt' horen te worden.

Het instandhouden van dergelijke marktvrije zones vergt in een kapitalistische samenleving regelgeving, politieke inzet en permanente waakzaamheid. Waar die regelgeving tekort schiet, waar de politieke inzet ontbreekt en de waakzaamheid verslapt, rukt de markt op, onmiskenbaar en onvermijdelijk. Het is aan ons, aan onze volksvertegenwoordigers en aan onze bewindslieden om te zorgen dat dit niet gebeurt.

Pleiten voor een principe dat het best kan worden aangeduid als 'medische behandeling naar medische behoefte' is geen sociaal-democratische retoriek. Als Oudkerk zich sterk zou maken voor een medische voorkeursbehandeling voor de echte minima, allochtonen of uitkeringsgerechtigden zou dat met recht kunnen worden afgedaan als partijpolitieke kletskoek. Medische behandeling naar medische behoefte is daarentegen een principe waar de meeste mensen het mee eens zijn, ongeacht hun politieke overtuiging, omdat het past in de gezondheidszorg, omdat dit principe de morele houding uitdrukt die wij van artsen en medisch personeel verwachten.

Waarvan acte.

Contra Marcel van Dam

MARGO
TRAPPENBURG

Redacteur S&D